

БУГУННИНГ ГАПИ

“МЕН ЎЗБЕКИСТОН ФУҚАРОСИМАН”

деган сўзни барада айтиши – баҳет

Шарофиддин ТЎЛАГАНОВ,
журналист

Бошлиниши 1-бетда

Ўзбекистонда муким 5 йил яшаган инсона фуқаролик паспорти бершиши “Ўзбекистон Республикасининг фуқаролиги тўғрисида”даги қонундан белгилади кўйилган. Тошкентга келганимга 25 йил бўлгиди. Чорак аср... Беъзан тушуларимдид ўзбекистон – Қозогистон че-гараларидан қонун ёки ўтаман. Беъзан эса ўзбекистон – Қозогистон че-гараларидан дарвозаларнинг ша-раклаб очилиб, божхона постидан ўта-ётганимни кўраман...

Үйимдан Чилонзорга бир соатда етиб бераман. Агар кўлмида фуқаролик паспорти бўлганидә эди, то юртим – Турбатга 45 дақиқада етиб берар эдим. Шу армон, шу ҳасрат ўйлардаги деамоти мени эзб кёлди. Қорагим ўтманниб, отга-она, жигарлар согинчи кабинни тилка-пора килди. Бу масаланинг бир томони.

Иккичиси, ўқитувчиман. Укувчиларим турли ташловлар, фан олимпиадалари, “Билимлар белгаливи” каби мусобақаларди юкори ўрнинларни эвалайди. Ўзим ҳам қандай ташлов бўлса, катнашаверман, голиблини кўзла кирита-верман. Ҳар йили давлат мукофотларига таевси килинади. Ҳужжатларим юкори ташкилотларга етиб борағандана кўйтиб келади... “Ола, – дейишади, – ҳаммаси зўр экану, паспортининг ча-тоқ экан-да. Фуқаролигиниз ўйк экан”, дейишади жилшишиб. Кейин-кейин худди таёху лаънатдек ёшиштадиган шу гапдан кошич кам умумофотларга ҳуж-жат ҳам ўйганидаги кўйиди.

Инсон учун мукофот нима ўзи? Агар кимдир менга шу савонни берса, ҳеч иккичандай шундай жаоб берардим: “Мен учун ўзбекистон паспортини бир бор бағрига босиши, мен ўзбекистон фуқаросимдан деган сўзни барадла айтсан бахт”. Бир куни ўқитувчилар байрами арафасиди. Халқ таълими вазирлиги томонидан фарҳари ёрлик билан тақдирландид. Кўчумагим тўйла гул кўймакда лойга ботиб ётган масти одамма кўзим тушиди. Сал нарида эса мен орзу килсан, тушларимга киреб чиқадиган ям-шиш паспорт ҳам лойга қоришиб ёттарди. Бўзгимда бир нарса тикилдиго, ўз-умизе “Шу одам ҳам мендан бажхлироқ, у шу ётишида ҳам ўзбекистон фуқароси”дега ўйлаб юбордим. Бу биргина менинг дардоммикан?

Ферузга “Қирғизистоннинг ўшидан Андиконга келип қолсан, Туркманиёнине Тошовузидан Ҳоразмий, Тоҷи-костоннинг 9 та чегара туманидан

Ўзбекистоннинг турли вилоятларига тақдир тақососи билан келиб қолган ўзбеклар менинг дардоштари” деб ёзар экан. “Президентимиз Шаҳкат Мирзиёевининг фуқаролик паспортини бериш тўғрисидағи фармонини эшигдан куним кун бўйи ўйгладим. Кўз олдимидан бир соатлик ўйда туриб ҳам паспорти “ЛГ” (лицо без гражданства – фуқаролиги ўйк шахс) бўлгани учун вактида хужжат топшира олмай ёки виза учун 30 доллар (хозир 80 доллар) тўлғомай колгани учун отасининг тобутини кўтаришдам маҳрум бўлган ўғиллар, онасининг союз дийдорини кўрмалаш армонда яшаетган кизлар ўтди”, дейди.

“Менинг қалбимда ҳам умид учкуни ўттиб ёнди. Қушини мамлакатларга очилаётган дарвазалар учун ташаккур! Дўстона муносабатлар учун ташаккур! Келажакка берилган бўлланима учун ташаккур! Энг мухими, кўнглимидаи ан-духлар юслиб, паспортининг ранги каби ям-шиш куртак отаётган умид учун ташаккур!” дега тугалнади Ферузанинг мақолоси.

Ростида ўзбекистонда бир соатда етиб берарман. Агар кўлмиди фуқаролик паспорти бўлганидә эди, то юртим – Турбатга 45 дақиқада етиб берар эдим. Шу армон, шу ҳасрат ўйлардаги деамоти мени эзб кёлди. Қорагим ўтманниб, отга-она, жигарлар согинчи кабинни тилка-пора килди. Бу масаланинг бир томони.

Иккичиси, ўқитувчиман. Укувчиларим турли ташловлар, фан олимпиадалари, “Билимлар белгаливи” каби мусобақаларди юкори ўрнинларни эвалайди. Ўзим ҳам қандай ташлов бўлса, катнашаверман, голиблини кўзла кирита-верман. Ҳар йили давлат мукофотларига таевси килинади. Ҳужжатларим юкори ташкилотларга етиб борағандана кўйтиб келади... “Ола, – дейишади, – ҳаммаси зўр экану, паспортининг ча-тоқ экан-да. Фуқаролигиниз ўйк экан”, дейишади жилшишиб. Кейин-кейин худди таёху лаънатдек ёшиштадиган шу гапдан кошич кам умумофотларга ҳуж-жат ҳам ўйганидаги кўйиди.

Инсон учун мукофот нима ўзи? Агар кимдир менга шу савонни берса, ҳеч иккичандай шундай жаоб берардим: “Мен учун ўзбекистон паспортини бир бор бағрига босиши, мен ўзбекистон фуқаросимдан деган сўзни барадла айтсан бахт”.

Бир куни ўқитувчилар байрами арафасиди. Халқ таълими вазирлиги томонидан фарҳари ёрлик билан тақдирландид. Кўчумагим тўйла гул кўймакда лойга ботиб ётган масти одамма кўзим тушиди. Сал нарида эса мен орзу килсан, тушларимга киреб чиқадиган ям-шиш паспорт ҳам лойга қоришиб ёттарди. Бўзгимда бир нарса тикилдиго, ўз-умизе “Шу одам ҳам мендан бажхлироқ, у шу ётишида ҳам ўзбекистон фуқароси”дега ўйлаб юбордим. Бу биргина менинг дардоммикан?

Ферузга “Қирғизистоннинг ўшидан Андиконга келип қолсан, Туркманиёнине Тошовузидан Ҳоразмий, Тоҷи-костоннинг 9 та чегара туманидан

бўлса, ўзбекистон фуқароси автоматик равишда берилиши керак эди. Ҳудди, шунингдек, Одигит ўргонимниң радио-сига ҳам ўзбекистон фуқароси паспорти берилса конун бузимаган бўларди. Аммо у орадан 27 йил ўтигина ўзбекистон фуқароси бўлди. 2020 йилда юзлаб кишлоқдошларим қатори иккакам ҳам “фуқаролиги ўйк шахс” таисидан кутилиб, ўзбекистон фуқароси бўлдилар.

2016 йилнинг тўртинчи чорагидан том маънода ўзбекистонда жиддий искоҳотар бошланди. Тўртиси, бундай либерат ўзғарышлар бўлишини ҳеч ким кутмаганди. Ўзбекистон Марказий Осиен-

бешта мамлакатда потенциал жиҳатдан ташкини иштирокчиларсиз минтақа сиёсатини ишлаб чиқиш имконияти пайдо бўлди. Ўзбекистоннинг кўнши мамлакатлар билан ўзаро муносабатлари тубдан яхшиланди. Қирғизистон, Тоҷикистон билан деярли ётиқ бўлган чегаралар очилди. Шунун таъкидлаш керакки. 2017 йилга ўзбекистоннинг факат Қозогистон биланнига чегараси очиқ эди. Ўзим қозогистонлик бўлганим учун қариндошларимни кўриш учун бориб туришга тўғри келарди. Чегарадан ўтиш “минг бир” азоб эди. Салкам иккакам соат навбатда туриганингиздан кейингина чегарадан ўтиларди.

Устоз Абдусаид Кўчимов бир мақоласида шундай ёзганди:

“Алишер Нарзулло деган шоир бор, Тоҷикистонлик ўзбеклардан. Душанбеба юқин Чинор деган кишлодча туғилиб, катта булган. 30 йилдан бери Тошкентда яшайди. Бир неча шеърий китоблар муаллифи. Ҳозир ўзАда – бирга шайхларни ўзбекистоннинг факат Қозогистон биланнига чегараси очиқ эди. Ўзим қозогистонлик бўлганим учун қариндошларимни кўриш учун бориб туришга тўғри келарди. Чегарадан ўтиш “минг бир” азоб эди. Салкам иккакам соат навбатда туриганингиздан кейингина чегарадан ўтиларди.

Минтақа мамлакатлари ўтасидаги муносабатларни яхшилашда, ҳалқадаримизни ўзаро муштарак аложалари катта роъи ўйнайди. Бунда маданиятларимиз, қадрият ва анъаналаримиз бир-бирини тўлдиради. Үр-одатларимиз ва удумларимиз бир, динимиз бир, тил тўсиги ўйк. Алишер, – тўғилиган маконига бориб-келиш учун 2-3 ойлаб сарсон бўлар эдик. Паспорт столида 80-90 кунлаб, элчинчонда удандан кўнг ухасат кутилар. Икозат берилгунга кадар боришинг зарур бўлган мъяркаю мавриди алла-келди-кунгани ўтиб кетган бўларни ўтиларди.

Ҳаётда бўлган бир воқеани ҳазил аралаш айтиб беришанди. Опа ўшда, сингил Андикон вилоятидаги кишлодча яшайди. Орадаги масофа бир километрга ҳам бормайди. Аввалилари пайдо бориб-келиш юршишан. Аммо энди орада каттиқ кўрилганадиган чегарага бориб-келиш юршишан. Аммо энди орада каттиқ кўрилганадиган чегарага бориб-келиш юршишан. Ҳаётда бўлган бир воқеани ҳазил аралаш айтиб беришанди. Опа ўшда, сингил Андикон вилоятидаги кишлодча яшайди. Орадаги масофа бир километрга ҳам бормайди. Аввалилари пайдо бориб-келиш юршишан. Аммо энди орада каттиқ кўрилганадиган чегарага бориб-келиш юршишан. Аммо энди орада каттиқ кўрилганадиган чегарага бориб-келиш юршишан. Ҳаётда бўлган бир воқеани ҳазил аралаш айтиб беришанди. Опа ўшда, сингил Андикон вилоятидаги кишлодча яшайди. Орадаги масофа бир километрга ҳам бормайди. Аввалилари пайдо бориб-келиш юршишан. Аммо энди орада каттиқ кўрилганадиган чегарага бориб-келиш юршишан. Ҳаётда бўлган бир воқеани ҳазил аралаш айтиб беришанди. Опа ўшда, сингил Андикон вилоятидаги кишлодча яшайди. Орадаги масофа бир километрга ҳам бормайди. Аввалилари пайдо бориб-келиш юршишан. Аммо энди орада каттиқ кўрилганадиган чегарага бориб-келиш юршишан. Ҳаётда бўлган бир воқеани ҳазил аралаш айтиб беришанди. Опа ўшда, сингил Андикон вилоятидаги кишлодча яшайди. Орадаги масофа бир километрга ҳам бормайди. Аввалилари пайдо бориб-келиш юршишан. Аммо энди орада каттиқ кўрилганадиган чегарага бориб-келиш юршишан. Ҳаётда бўлган бир воқеани ҳазил аралаш айтиб беришанди. Опа ўшда, сингил Андикон вилоятидаги кишлодча яшайди. Орадаги масофа бир километрга ҳам бормайди. Аввалилари пайдо бориб-келиш юршишан. Аммо энди орада каттиқ кўрилганадиган чегарага бориб-келиш юршишан. Ҳаётда бўлган бир воқеани ҳазил аралаш айтиб беришанди. Опа ўшда, сингил Андикон вилоятидаги кишлодча яшайди. Орадаги масофа бир километрга ҳам бормайди. Аввалилари пайдо бориб-келиш юршишан. Аммо энди орада каттиқ кўрилганадиган чегарага бориб-келиш юршишан. Ҳаётда бўлган бир воқеани ҳазил аралаш айтиб беришанди. Опа ўшда, сингил Андикон вилоятидаги кишлодча яшайди. Орадаги масофа бир километрга ҳам бормайди. Аввалилари пайдо бориб-келиш юршишан. Аммо энди орада каттиқ кўрилганадиган чегарага бориб-келиш юршишан. Ҳаётда бўлган бир воқеани ҳазил аралаш айтиб беришанди. Опа ўшда, сингил Андикон вилоятидаги кишлодча яшайди. Орадаги масофа бир километрга ҳам бормайди. Аввалилари пайдо бориб-келиш юршишан. Аммо энди орада каттиқ кўрилганадиган чегарага бориб-келиш юршишан. Ҳаётда бўлган бир воқеани ҳазил аралаш айтиб беришанди. Опа ўшда, сингил Андикон вилоятидаги кишлодча яшайди. Орадаги масофа бир километрга ҳам бормайди. Аввалилари пайдо бориб-келиш юршишан. Аммо энди орада каттиқ кўрилганадиган чегарага бориб-келиш юршишан. Ҳаётда бўлган бир воқеани ҳазил аралаш айтиб беришанди. Опа ўшда, сингил Андикон вилоятидаги кишлодча яшайди. Орадаги масофа бир километрга ҳам бормайди. Аввалилари пайдо бориб-келиш юршишан. Аммо энди орада каттиқ кўрилганадиган чегарага бориб-келиш юршишан. Ҳаётда бўлган бир воқеани ҳазил аралаш айтиб беришанди. Опа ўшда, сингил Андикон вилоятидаги кишлодча яшайди. Орадаги масофа бир километрга ҳам бормайди. Аввалилари пайдо бориб-келиш юршишан. Аммо энди орада каттиқ кўрилганадиган чегарага бориб-келиш юршишан. Ҳаётда бўлган бир воқеани ҳазил аралаш айтиб беришанди. Опа ўшда, сингил Андикон вилоятидаги кишлодча яшайди. Орадаги масофа бир километрга ҳам бормайди. Аввалилари пайдо бориб-келиш юршишан. Аммо энди орада каттиқ кўрилганадиган чегарага бориб-келиш юршишан. Ҳаётда бўлган бир воқеани ҳазил аралаш айтиб беришанди. Опа ўшда, сингил Андикон вилоятидаги кишлодча яшайди. Орадаги масофа бир километрга ҳам бормайди. Аввалилари пайдо бориб-келиш юршишан. Аммо энди орада каттиқ кўрилганадиган чегарага бориб-келиш юршишан. Ҳаётда бўлган бир воқеани ҳазил аралаш айтиб беришанди. Опа ўшда, сингил Андикон вилоятидаги кишлодча яшайди. Орадаги масофа бир километрга ҳам бормайди. Аввалилари пайдо бориб-келиш юршишан. Аммо энди орада каттиқ кўрилганадиган чегарага бориб-келиш юршишан. Ҳаётда бўлган бир воқеани ҳазил аралаш айтиб беришанди. Опа ўшда, сингил Андикон вилоятидаги кишлодча яшайди. Орадаги масофа бир километрга ҳам бормайди. Аввалилари пайдо бориб-келиш юршишан. Аммо энди орада каттиқ кўрилганадиган чегарага бориб-келиш юршишан. Ҳаётда бўлган бир воқеани ҳазил аралаш айтиб беришанди. Опа ўшда, сингил Андикон вилоятидаги кишлодча яшайди. Орадаги масофа бир километрга ҳам бормайди. Аввалилари пайдо бориб-келиш юршишан. Аммо энди орада каттиқ кўрилганадиган чегарага бориб-келиш юршишан. Ҳаётда бўлган бир воқеани ҳазил аралаш айтиб беришанди. Опа ўшда, сингил Андикон вилоятидаги кишлодча яшайди. Орадаги масофа бир километрга ҳам бормайди. Аввалилари пайдо бориб-келиш юршишан. Аммо энди орада каттиқ кўрилганадиган чегарага бориб-келиш юршишан. Ҳаётда бўлган бир воқеани ҳазил аралаш айтиб беришанди. Опа ўшда, сингил Андикон вилоятидаги кишлодча яшайди. Орадаги масофа бир километрга ҳам бормайди. Аввалилари пайд

“Яниш” ЭНЕРГЕТИКАНИНГ ХАЁТБАХШ САЛОҲИЯТИ

**Абдугани САНГИНОВ,
“Ўзбекгидроенерго” АЖ
бошқаруви раиси,
Олий Мажлис Сенати
аъзоси**

Бошланшии 1-бетда

кўрсатич 20,6. Сирдарё хавзасида эса 46,7 фойзини ташкил этади. Бу рақамлар қайси худудларда микро ва кичик электр стансиялари куриш имкониятини ҳам яхқол кўрсатиб турибди. Лекин шу ўринда қайд этиш жоизи, бугунги кунга қадар юртимиздин гидроэнергетика соҳасидаги салоҳиятининг кариб 50 фойзи ҳали ўзлаштирилмаган.

Жорий йил 17 марта куни Президентимиз хузурида қайта тикланувчи энергия манбаларини кўпайтириш бўйича вазифалар икроси мухокими килинг, мамлакатимиздинг энергетика мустақиллигини таъминлаш мусаддигидан гидроэнергетика салоҳиятидан тўлаконири фойдаланиши бораасида барча зарурий чора-тадбирлар амалга оширилаётганни қайд этилди. Хусусан, сунгити йилларда 15 та янги гидроэлектр стансия ишга туширилиши, 12 таси модернизация килинган натижасида кўйимчига 260 МВт кувватлар яратилиди. Бугунги кунда гидроэнергетика кувватлари 2,1 минг МВтга етиб, йиллик 6,5 миллиард киловт-соат электр энергия ишлаб чиқарилган.

Маълумки, Тўполанг ГЭС 2006 йилда ишга туширилган. Шундан бўнг ҳар бирни 15 мегавт бўлган иккита агрегат ишлаб турарди. Давлатимиз раҳбари 2019 йил баҳорида ушбу объектдаги модернизация жараби билан яқиндан танишар экан, стансияда навбатдаги иккита янги гидроагрегатлари куриш юзасидан топширик берди. Шу асосда ҳар бирни 72,5 МВтдан иборат бўлган агрегатлар ўрнатилди.

Жаҳондари Президентимиз Сурхондарё вилоятiga ташрифи чоғига унинг ишга туширилишига старт берди. Натижада ГЭСда ишлаб чиқариладиган кўйимчига 145 мегавт “яшил” энергия ахоли хонадонлари ва тадбиркорлик субъектларини чарогон эта бошлади. Шу тарик, Тўполанг ГЭСнинг умумий куввати 175 МВтга етди.

Бундан иккى йил олдин Тўполанг сув омборининг кўйи кисмida бирни бирдан учна узоқ бўлмаган “Зардоб-1” ва “Зардоб-2” микро гидроэлектр стансиялари иш бошлаган эди. Жамиятимиз томонидан бугунги кунда дарёнинг кўйи кисмida 16 МВтни “Зардоб-3” гидроэлектр стансияси курилиши бўйича дастлаби ишлар бошлаб юборилиди.

Бундан ташкири, дарёнинг юкори кисмida истиқболи лойихалар асосида кейинги йиллarda жами 20 та лойиха асосида умумий куввати 264 МВт бўлган Йорни Тўполанг гидроэлектр стансиялари курилади.

Ушбу жараба ишусий сектор томонидан амалга ошириладиган микро ГЭСларни

барпо этишга ҳам алоҳида эътибор қаратапмиз. Якин истиқболда Сурхондарё вилоятida 55 та лойиха бўйича умумий микдори 25,8 МВт бўлган янги кувватлар ишга туширилади. Жорий йил олдин 15 таси, хусусан, “Ўзбекгидроэнерго” АЖ томонидан 5 таси, хусусий сектор томонидан 3 таси ишга туширилиб, ахолига электр энергияси етказиб беришни бошлади.

Микро ва кичик гидроэлектр стансияларни куриш учун талаб этиладиган ер участкалари белгиланган тартибида жамоат эътиқлари учун Энергетика вазирлигига доимий фойдаланиш ҳуқуки асосида ажратилди ва кеиничиликни электрон аукцион гонгли бўлган тадбиркорлик субъектига узок муддатли ижара ҳуқуки асосида тақдим этилди. Бу борада мазкур фармонда асосида тадбиркорлик томонидан куввати 5 МВтгача бўлган микро ва кичик ГЭСларни (сув ишлаб иншотларни курмасдан) барпо этиб, электр энергияси ишлаб чиқарилган.

Фармонга кўра, 2022 йил 1 октябрдан бошлаб куввати 5 МВтгача бўлган гидроэлектр стансияларда ишлаб чиқарилган электр энергияси “Худудий электр тарифга нисбатан, куввати 500 квтгача бўлган гидроэлектр стансияларга 150 фойз, 500 МВтдан 2 МВтгача бўлган гидроэлектр стансияларга 120 фойз, 2 МВтдан 5 МВтгача бўлган гидроэлектр стансияларга 100 фойз микдорида қўшилади.

Микро ва кичик гидроэлектр стансияларни куриш учун талаб этиладиган ер участкалари белгиланган тартибида жамоат

эътиқлари учун Энергетика вазирлигига доимий фойдаланиш ҳуқуки асосида ажратилди ва кеиничиликни электрон аукцион гонгли бўлган тадбиркорлик субъектига узок муддатли ижара ҳуқуки асосида тақдим этилди. Бу борада мазкур фармонда асосида тадбиркорлик томонидан куввати 5 МВтгача бўлган микро ва кичик ГЭСларни (сув ишлаб иншотларни курмасдан) барпо этиб, электр энергияси ишлаб чиқарилган.

Унинг уммакат ичкни ялпи маҳсулотдаги улуши ўртача 25 477,8 минг европни ташкил килади ва 122 мингдан ортик хонадонни электр энергияси билан таъминлашга хизмат килади. Курилиш жараба ишадан 50 фойз микдори ҳуқуки асосида 100 фойз килодинни яшади.

Курилиш ишлари олиб борилётган ушбу ГЭСда ҳар бирининг куввати 22,5 МВт бўлган 4 та гидроагрегат ўрнатилади. Уларнинг умумий куввати 90 МВт бўллиб, ийллик ўртача электр энергияси ишлаб чиқариши жамки 292,24 миллион киловатт-соатга тенг булиши режалаштирилган. Яна бир жиҳати, у темир-бетондан курилади. Иншот гидрологик режим, гидробиология обектларга зарар етказмайди, атроф-хумидатга таъсислари ўзгаравчилиги таъсисларни ўзлаштирилган.

Унинг уммакат ичкни ялпи маҳсулотдаги улуши ўртача 25 477,8 минг европни ташкил килади ва 122 мингдан ортик хонадонни электр энергияси билан таъминлашга хизмат килади.

Курилиш ишлари олиб борилётган ушбу ГЭСда ҳар бирининг куввати 22,5 МВт бўлган 4 та гидроагрегат ўрнатилади. Уларнинг умумий куввати 90 МВт бўллиб, ийллик ўртача электр энергияси ишлаб чиқариши жамки 292,24 миллион киловатт-соатга тенг булиши режалаштирилган. Яна бир жиҳати, у темир-бетондан курилади. Иншот гидрологик режим, гидробиология обектларга зарар етказмайди, атроф-хумидатга таъсислари ўзлаштирилган.

Унинг уммакат ичкни ялпи маҳсулотдаги улуши ўртача 25 477,8 минг европни ташкил килади ва 122 мингдан ортик хонадонни электр энергияси билан таъминлашга хизмат килади.

Курилиш ишлари олиб борилётган ушбу ГЭСда ҳар бирининг куввати 22,5 МВт бўлган 4 та гидроагрегат ўрнатилади. Уларнинг умумий куввати 90 МВт бўллиб, ийллик ўртача электр энергияси ишлаб чиқариши жамки 292,24 миллион киловатт-соатга тенг булиши режалаштирилган. Яна бир жиҳати, у темир-бетондан курилади. Иншот гидрологик режим, гидробиология обектларга зарар етказмайди, атроф-хумидатга таъсислари ўзлаштирилган.

Унинг уммакат ичкни ялпи маҳсулотдаги улуши ўртача 25 477,8 минг европни ташкил килади ва 122 мингдан ортик хонадонни электр энергияси билан таъминлашга хизмат килади.

Курилиш ишлари олиб борилётган ушбу ГЭСда ҳар бирининг куввати 22,5 МВт бўлган 4 та гидроагрегат ўрнатилади. Уларнинг умумий куввати 90 МВт бўллиб, ийллик ўртача электр энергияси ишлаб чиқариши жамки 292,24 миллион киловатт-соатга тенг булиши режалаштирилган. Яна бир жиҳати, у темир-бетондан курилади. Иншот гидрологик режим, гидробиология обектларга зарар етказмайди, атроф-хумидатга таъсислари ўзлаштирилган.

Унинг уммакат ичкни ялпи маҳсулотдаги улуши ўртача 25 477,8 минг европни ташкил килади ва 122 мингдан ортик хонадонни электр энергияси билан таъминлашга хизмат килади.

Курилиш ишлари олиб борилётган ушбу ГЭСда ҳар бирининг куввати 22,5 МВт бўлган 4 та гидроагрегат ўрнатилади. Уларнинг умумий куввати 90 МВт бўллиб, ийллик ўртача электр энергияси ишлаб чиқариши жамки 292,24 миллион киловатт-соатга тенг булиши режалаштирилган. Яна бир жиҳати, у темир-бетондан курилади. Иншот гидрологик режим, гидробиология обектларга зарар етказмайди, атроф-хумидатга таъсислари ўзлаштирилган.

Унинг уммакат ичкни ялпи маҳсулотдаги улуши ўртача 25 477,8 минг европни ташкил килади ва 122 мингдан ортик хонадонни электр энергияси билан таъминлашга хизмат килади.

Курилиш ишлари олиб борилётган ушбу ГЭСда ҳар бирининг куввати 22,5 МВт бўлган 4 та гидроагрегат ўрнатилади. Уларнинг умумий куввати 90 МВт бўллиб, ийллик ўртача электр энергияси ишлаб чиқариши жамки 292,24 миллион киловатт-соатга тенг булиши режалаштирилган. Яна бир жиҳати, у темир-бетондан курилади. Иншот гидрологик режим, гидробиология обектларга зарар етказмайди, атроф-хумидатга таъсислари ўзлаштирилган.

Унинг уммакат ичкни ялпи маҳсулотдаги улуши ўртача 25 477,8 минг европни ташкил килади ва 122 мингдан ортик хонадонни электр энергияси билан таъминлашга хизмат килади.

Курилиш ишлари олиб борилётган ушбу ГЭСда ҳар бирининг куввати 22,5 МВт бўлган 4 та гидроагрегат ўрнатилади. Уларнинг умумий куввати 90 МВт бўллиб, ийллик ўртача электр энергияси ишлаб чиқариши жамки 292,24 миллион киловатт-соатга тенг булиши режалаштирилган. Яна бир жиҳати, у темир-бетондан курилади. Иншот гидрологик режим, гидробиология обектларга зарар етказмайди, атроф-хумидатга таъсислари ўзлаштирилган.

Унинг уммакат ичкни ялпи маҳсулотдаги улуши ўртача 25 477,8 минг европни ташкил килади ва 122 мингдан ортик хонадонни электр энергияси билан таъминлашга хизмат килади.

Курилиш ишлари олиб борилётган ушбу ГЭСда ҳар бирининг куввати 22,5 МВт бўлган 4 та гидроагрегат ўрнатилади. Уларнинг умумий куввати 90 МВт бўллиб, ийллик ўртача электр энергияси ишлаб чиқариши жамки 292,24 миллион киловатт-соатга тенг булиши режалаштирилган. Яна бир жиҳати, у темир-бетондан курилади. Иншот гидрологик режим, гидробиология обектларга зарар етказмайди, атроф-хумидатга таъсислари ўзлаштирилган.

Унинг уммакат ичкни ялпи маҳсулотдаги улуши ўртача 25 477,8 минг европни ташкил килади ва 122 мингдан ортик хонадонни электр энергияси билан таъминлашга хизмат килади.

Курилиш ишлари олиб борилётган ушбу ГЭСда ҳар бирининг куввати 22,5 МВт бўлган 4 та гидроагрегат ўрнатилади. Уларнинг умумий куввати 90 МВт бўллиб, ийллик ўртача электр энергияси ишлаб чиқариши жамки 292,24 миллион киловатт-соатга тенг булиши режалаштирилган. Яна бир жиҳати, у темир-бетондан курилади. Иншот гидрологик режим, гидробиология обектларга зарар етказмайди, атроф-хумидатга таъсислари ўзлаштирилган.

Унинг уммакат ичкни ялпи маҳсулотдаги улуши ўртача 25 477,8 минг европни ташкил килади ва 122 мингдан ортик хонадонни электр энергияси билан таъминлашга хизмат килади.

Курилиш ишлари олиб борилётган ушбу ГЭСда ҳар бирининг куввати 22,5 МВт бўлган 4 та гидроагрегат ўрнатилади. Уларнинг умумий куввати 90 МВт бўллиб, ийллик ўртача электр энергияси ишлаб чиқариши жамки 292,24 миллион киловатт-соатга тенг булиши режалаштирилган. Яна бир жиҳати, у темир-бетондан курилади. Иншот гидрологик режим, гидробиология обектларга зарар етказмайди, атроф-хумидатга таъсислари ўзлаштирилган.

Унинг уммакат ичкни ялпи маҳсулотдаги улуши ўртача 25 477,8 минг европни ташкил килади ва 122 мингдан ортик хонадонни электр энергияси билан таъминлашга хизмат килади.

Курилиш ишлари олиб борилётган ушбу ГЭСда ҳар бирининг куввати 22,5 МВт бўлган 4 та гидроагрегат ўрнатилади. Уларнинг умумий куввати 90 МВт бўллиб, ийллик ўртача электр энергияси ишлаб чиқариши жамки 292,24 миллион киловатт-соатга тенг булиши режалаштирилган. Яна бир жиҳати, у темир-бетондан курилади. Иншот гидрологик режим, гидробиология обектларга зарар етказмайди, атроф-хумидатга таъсислари ўзлаштирилган.

Унинг уммакат ичкни ялпи маҳсулотдаги улуши ўртача 25 477,8 минг европни ташкил килади ва 122 мингдан ортик хонадонни электр энергияси билан таъминлашга хизмат килади.

Курилиш ишлари олиб борилётган ушбу ГЭСда ҳар бирининг куввати 22,5 МВт бўлган 4 та гидроагрегат ўрнатилади. Уларнинг умумий куввати 90 МВт бўллиб, ийллик ўртача электр энергияси ишлаб чиқариши жамки 292,24 миллион киловатт-соатга тенг булиши режалаштирилган. Яна бир жиҳати, у темир-бетондан курилади. Иншот гидрологик режим, гидробиология обектларга зарар етказмайд

“ЯНГИ ЎЗБЕКИСТОН” МИНБАРИ

ҲОКИМИЯТ ВА ОАВ: МУНОСАБАТ, МУАММО, ЕЧИМ

Халим САЙДОВ,
филология фанлари
доктори

Бошланниши 1-бетда

Янги Ўзбекистон демократик жамият куриши ўзига мақсад қилир экан, қанчалик оғир кечмасин, албатта, унинг барча қонуниятларига риоя этиш талаб этилади. Бу йўлдаги тажкира белгиланган вазифалар фақат қоғозларда, нутқларда қолиб кетса, қонуният яраттилиб, амалда қўлланилмаса ёки давлат тоталитат жамиятдан көлган усуллар билан бошқарисла, демократия ўз-ўзидан вуужуда кемаслиги яқин тарихдан маълум бўлди.

Ҳақиқат баҳсларда туғилади

Мақоланинг яна бир диккатга сазовор жиҳати шундаки, унда ҳалқ ва ҳокимият ўртасида риштанинг узилиши оқибатлари таҳлил этилган. “Ниманини йўқотган бўлсақ, ҳалқ ва ҳокимият орасидаги алоқа ўйнлик туфайли йўқотганимизни ҳам тушундик”, дейди муаллиф. Бу борода оммавий ахборот воситалари зиммасидаги вазифаларни, жумладан, адолатли танқид бўлишининг аҳамиятини кўрсатиб, кампиликпариимиш таҳлил этган холда, “фаолиятимизни ҳам танқидий нуқтани назардан кўриб чиқишимиз зарур бўлади”, дейи ўз қарашларни беҳен этади.

Шу нуқтани назарга демократик дунёда тан олинган давлатлар ва жамиятлар муваффакиятини таъминлаган “Матбуотнинг ижтимоий масъулияти назарияси” қонуниятлари мисоли орқали муносабат билдириши лозим топдиган. Зеро, ҳакикат баҳсларда туғилади. Ҳусоласалар эса мақолада кўтарилиган ҳалқ билан ҳокимият ўтасидаги алоқаларни мустаҳкамлашга ҳам хизмат қиласди.

Таъкидланган назариянинг ансар қўидари Президент Шавкат Мирзиёев иктидорга келгач амалда қўлланила бошланди. Масалан, “матбуотдан

жамоатчилик фикри, қасб ахлоқи воситасида ОАВ назорат қилиниши, инсон ҳукуқлари ва ҳаётни зарур ижтимоий манбаатларга матбуот орқали ҳалакит берши тақиқланиши” каби қоидаларнинг секинлик билан бўлса-да, ҳаётимизда татбиқ этилаётгани ижтимоий назария амаллари ҳисобланади.

Биз бу нуқтани даврга ва менталитетимизда (асосан, ахлоқ нуқтани назаридан) мослаҳ “Ахборий жамият матбуоти назарияси” деб атадик. Унинг жамиятимиз кабул қилишга қўйналётган ва гарб демократик матбуоти бизга мажбурлаб сингдиришига уринаётгандек туюлаётган бир талабини қўллашга иквалиянимиз. У куидада қоидади: “Оммавий ахборот воситалари ижтимоий масъулияти ўз зиммасига олиши керак, акс ҳолда уларни кимдир шундай бўлишга мажбур этиши лозим”.

Макор гапнинг биринчи бўлгадига асосла-

“Кимдир” ким?

Сиртдан қараганда демократик жамият матбуоти ҳар қандай тазиқдан, цензурадан холи бўлиши зарур. Шунинг учун ҳам демократия давлатлардан келган турли ҳалқаро ташкилотлар мутахассислари бўзининг журналистларимиз учун ўз назарияларидан келиб чиқиб маҳорат дарслари ташкил этиб, жамиятдаги муаммоларни кўтариб чиқиша даъват этади. Уларнинг таълимини олган баззи мухбирларимиз ахборот олиш ва тарқатишида, тахлил ва таънид қилишда кўзимизга беттагоч пардек туюлади.

Аслида журналистларнинг ҳақиқий ахборот тарқатиши ёки танқидий-таҳлилий мақола берисидан мавжуд ҳокимият манбаатдор бўлиши даркор. Ҳар қандай воже-ҳодиса ҳақида биринчи бўлиб ўз оммавий ахборот воситаларимиз тезкор янгилик тарқатиши учун маълумот

Дунё тажрибасидан тақлиф

Капитализм шароитида факат ватанпарварлик билангина ишлаб бўлмайди. Бу журналистлар фаолияти учун муносаб иктисолий асос яратилиши зарурлигини кўрсатади.

Гарб демократик матбуоти ривожи ортида босқичма-босқич саноатлашиб, кучли ишлаб чиқариши эга давлатларнинг иктисолий салоҳияти турбиди. Шундай бўлса-да, бугунги кунда ҳам бъази мамлакатларнинг парламентлари матбуот эркинлиги кўллаб-куватлаш учун катта мидорда маблаб ажратилади.

Биз эндиғина иктисолий ривожланиши сари қадам ташладик. Ўзбекистон саноатлашиб, постиндустриал ва ниҳоят, ахборий жамиятта босқичма-босқич ўтганинга қадар ОАВ учун ажратиладиган, энг асосиси, Олий Мажлис орқали бериладиган бегарас иктисолий асос яратилиши зарур.

Шу боис, юқорида таъкидланган таълаб — оммавий ахборот воситалари ижтимоий масъулияти ўз зиммасига олмаса, Олий Мажлис уларни шундай бўлишга мажбур этиши лозим. Нега?

Биринчидан, бу даргоҳда ҳалқ сайланган вакиллар унинг манбаатини кўзлаб қонунлар яратади ва улар қонунларнинг манбаатдорни кўлланилишидан манбаатдор хисобланади.

Иккинчидан, у даргоҳда турли қарашдаги сиёсий партиялар фракциялари икро ҳокимияти фаолиятини ОАВ орқали ҳам назорат қилиш имкониятига эга бўлади. Бу эса сайловчиларнинг ўз депутатлари орқали ҳокимиятни назорат қилишда, маълум маънода бошқариша иштирок этишини анилди.

Бу бир кунлик иш эмас!

Оммавий ахборот воситаларининг ривожи муштарилик маданиятининг ўсишига чамбараси боғлиқ. ОАВда берилаётган гояларни англлаша уларга фаол муносабат билдириш ўқувчиларда фикрлаш кўнникласини ривожлантириди. Муштарилик талабининг ошиши ўз наవабида журналистларга масъулият юклайди, ўз устидаги ишлашга мажбурлайди.

Бунинг учун эса тақлиф этилаётган “Ахборий жамият матбуоти назарияси”ни босқичма-босқич хәтта қўллаш бўйича кенг миқёсли миллӣ дастурни ишлаб чиқиб, уни амалда кўллаш талаб этилади.

Албатта, бу ўринда жадид боборлар кўллапланган талабини бажара олмайди. Негаки, у икро ҳокимияти тизимидағи идора хисобланади.

Или босқичда таълим мусассалари тизимида медиатипат, шунингдек, замонавий ахборот маданияти ва унинг энг муҳим хусусиятларига доир билимлар мажмумаси жорий этилади. Унда ҳар бир инсоннинг фикр билдириш эркинлиги қаторида, ахборот олиш, кайта таҳлил килиш, ундан фойдаланиш, суистемол

СИРТДАН ҚАРАГАНДА ДЕМОКРАТИК ЖАМИЯТ МАТBUОTИ ҲАР ҚАНДАЙ ТАЗИҚДАН, ЦЕНЗУРАДАН ХОЛИ БЎЛИШИ ЗАРУР. ШУНИНГ УЧУН ҲАМ ДЕМОКРАТИК ДАВЛАТЛАРДАН КЕЛГАН ТУРЛИ ҲАЛҚАРО ТАШКИЛЛАР МУТАХАССИСЛАРИ БИЗНИНГ ЖУРНАЛИСТЛАРМИЗ ИЧУН ЎЗ НАЗАРИЯЛАРИДАН КЕЛИB ЧИҚИB МАХОРАТ ДАРСЛАРИ ТАШКИЛ ЭТИB, ЖАМИЯТДАГИ МУАММОЛАРНИ КЎТАРИB ЧИҚИШГА ДАЪВАТ ЭТАДИ. УЛАРНИНГ ТАЪЛИМИНИ ОЛГАН БАЪЗИ МУХБИРЛАРИМИЗ АХБОРОТ ОЛИШ ВА ТАРҚАТИШДА, ТАҲЛИЛ ВА ТАНҚИД ҚИЛИШДА КЎЗИМИЗГА БЕТГАЧОПАРДЕК ТУЮЛАДИ.

Кўзланган бош мақсад ахборот бериш, кунгил ёзиш ва сотиш, лекин асосан, муммони мухоммамага олиб чиқиш экани, айтадиган гали бор ҳар бир қишининг ОАВдан фойдаланиш ҳукуқига эга тескари самара беришини кўрсатди.

Кишилик жамиятидаги сифат ўзарилашлари билинмий, бизнинг мисолимизда ахборотнинг ўнри нақадар мумхин бўлганини намоён этиди. Ўзбекистонда тўплантан тажкиба очик берилган ахборотларнинг инкор тараққиётига хизмат қилишини, яширилган ахборот эса тескари самара беришини кўрсатди.

Кўзланган бош мақсад ахборот бериш, кунгил ёзиш ва сотиш, лекин асосан, муммони мухоммамага олиб чиқиш экани, айтадиган гали бор ҳар бир қишининг ОАВдан фойдаланиш ҳукуқига эга тескари самара беришини кўрсатди.

Нишига имкон берилши зарур. Танқидий материаллар чол этилса, тегишили ташкилот муносаб жавоб ҳам тайёрлаши мухимдир. Бунинг учун давлат ташкилотлари бюджет хисобидан маош опадиган матбуот котиблари лавозими йўлга кўйилган. Шундай бўлса-да, матбуотдаги турли чиқишиларга тезкор жавоб қайташ ҳанузагча оқсанома... Президент Администрацияси хуруридаги Ахборот ва оммавий коммуникациялар агентлиги бу вазифани уддалашга ҳаракат қўйган махсулотлар билан ракобатлаша опадиган ўйнчик турни кўпайтириш, импорт ва валюта мидоридаги таъкидига беради.

5 ёшли болалар учун “Lego WeDo 2.0” ўқув тўпламлари асосидаги бошланич робототехника курси, мактаб ёшидаги болалар учун 90 дан ортиг ишчалимларни яратиш орқали робототехника курсида.

“Ўзинг бўя” кўлланмаси орқали миллий нақшлар ёки болаларнинг ўз фазилатларидан келиб чиқиб бўйича мўлжалланган ярим таъир ўйнчиклар тўплами шакллантирилди. “Бармоқ театро” — миллий ёртак қаҳрамонларни бармоқлар орқали санҳа кўнишинида яномайш этади. “Ёш курувчи” — кўп маротаба

ибнишига имкон берилши зарур. Танқидий материаллар чол этилса, тегишили ташкилот муносаб жавоб ҳам тайёрлаши мухимдир. Бунинг учун давлат ташкилотлари бюджет хисобидан маош опадиган котиблари лавозими йўлга кўйилган. Шунингдек, ёшлар инновация маркази бюджети хисобидан 9 та лойҳа учун ўйнётгандиган маблаблар мидоридаги таъкидига беради.

Истикбонли лойхалардан яна бир “New Hogwarts” таълим маркази хозирча 300 дан ортиг ёшларни қунарлаб. Бундан ташкири, бу ерда кутубхона, психологог ёрдам хонаси, ёш оила вакиллари мактаби ва бошқа бўйимлар фаолияти ҳам йўлга кўйилган. Марказнинг кунгил қарорида 500 нафар ёш билан ишлаш имконини беради. Унда ҳар бир юнга 100 нафар мутахассис жаҳобири мидоради.

Истикбонли лойхалардан яна бир “New Hogwarts” таълим маркази хозирча 300 дан ортиг ёшларни қунарлаб. Бундан ташкири, бу ерда кутубхона, психологог ёрдам хонаси, ёш оила вакиллари мактаби ва бошқа бўйимлар фаолияти ҳам йўлга кўйилган. Марказнинг кунгил қарорида 500 нафар ёш билан ишлаш имконини беради.

Истикбонли лойхалардан яна бир “New Hogwarts” таълим маркази хозирча 300 дан ортиг ёшларни қунарлаб. Бундан ташкири, бу ерда кутубхона, психологог ёрдам хонаси, ёш оила вакиллари мактаби ва бошқа бўйимлар фаолияти ҳам йўлга кўйилган. Марказнинг кунгил қарорида 500 нафар ёш билан ишлаш имконини беради.

Истикбонли лойхалардан яна бир “New Hogwarts” таълим маркази хозирча 300 дан ортиг ёшларни қунарлаб. Бундан ташкири, бу ерда кутубхона, психологог ёрдам хонаси, ёш оила вакиллари мактаби ва бошқа бўйимлар фаолияти ҳам йўлга кўйилган. Марказнинг кунгил қарорида 500 нафар ёш билан ишлаш имконини беради.

Истикбонли лойхалардан яна бир “New Hogwarts” таълим маркази хозирча 300 дан ортиг ёшларни қунарлаб. Бундан ташкири, бу ерда кутубхона, психологог ёрдам хонаси, ёш оила вакиллари мактаби ва бошқа бўйимлар фаолияти ҳам йўлга кўйилган. Марказнинг кунгил қарорида 500 нафар ёш билан ишлаш имконини беради.

Истикбонли лойхалардан яна бир “New Hogwarts” таълим маркази хозирча 300 дан ортиг ёшларни қунарлаб. Бундан ташкири, бу ерда кутубхона, психологог ёрдам хонаси, ёш оила вакиллари мактаби ва бошқа бўйимлар фаолияти ҳам йўлга кўйилган. Марказнинг кунгил қарорида 500 нафар ёш билан ишлаш имконини беради.

Истикбонли лойхалардан яна бир “New Hogwarts” таълим маркази хозирча 300 дан ортиг ёшларни қунарлаб. Бундан ташкири, бу ерда кутубхона, психологог ёрдам хонаси, ёш оила вакиллари мактаби ва бошқа бўйимлар фаолияти ҳам йўлга кўйилган. Марказнинг кунгил қарорида 500 нафар ёш билан ишлаш имконини беради.

Истикбонли лойхалардан яна бир “New Hogwarts” таълим маркази хозирча 300 дан ортиг ёшларни қунарлаб. Бундан ташкири, бу ерда кутубхона, психологог ёрдам хонаси, ёш оила вакиллари мактаби ва бошқа бўйимлар фаолияти ҳам йўлга кўйилган. Марказнинг кунгил қарорида 500 нафар ёш билан ишлаш имконини беради.

Истикбонли лойхалардан яна бир “New Hogwarts” таълим маркази хозирча 300 дан ортиг ёшларни қунарлаб. Бундан ташкири, бу ерда кутубхона, психологог ёрдам хонаси, ёш оила вакиллари мактаби ва бошқа бўйимлар фаолияти ҳам йўлга кўйилган. Марказнинг кунгил қарорида 500 нафар ёш билан ишлаш имконини беради.

Истикбонли лойхалардан яна бир “New Hogwarts” таълим маркази хозирча 300 дан ортиг ёшларни қунарлаб. Бундан ташкири, бу ерда кутубхона, психологог ёрдам хонаси, ёш оила вакиллари мактаби ва бошқа бўйимлар фаолияти ҳам йўлга кўйилган. Марказнинг кунгил қарорида 50

